

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОКРЕМИХ АСПЕКТІВ РЕФОРМУВАННЯ СФЕРИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**О.Є. Січкоріз**

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, м. Львів, Україна

Ключові слова:

охорона здоров'я,
медична послуга,
медична допомога,
законодавство, права
пацієнтів.

Буковинський медичний
вісник. Т.22, № 4 (88).
С. 147-153.

DOI:

10.24061/2413-0737.
XXII.4.88.2018.99

E-mail: sichkorizoye@
gmail.com

Мета роботи — вивчення сучасного стану реалізації норм законодавства у сфері охорони здоров'я, основних моментів правового забезпечення реформування сфери охорони здоров'я, зокрема первинної ланки, окреслення проблемних моментів та пропозицій до їх вирішення на підставі аналізу доктринальних джерел, положень міжнародних актів та актів національного законодавства.

Висновки. На основі опрацьованих нормативно-правових документів визначено сутність та зміст прав пацієнтів; з'ясовано коло проблем у праворозумінні й правозастосуванні, здійснено пошук науково-практичних шляхів виходу із законодавчих прогалин і колізій у цьому контексті, що сприятиме оптимізації забезпечення прав людини в галузі охорони здоров'я. З'ясовано необхідність затвердження єдиної моделі правової регламентації на вільний вибір лікаря. Встановлено відсутність підзаконних актів загального порядку вибору сімейного лікаря. Рекомендовано внести зміни з метою вдосконалення вітчизняного законодавства у досліджуваній сфері.

Ключевые слова:

здравоохранение,
медицинская услуга,
медицинская помощь,
законодательство,
права пациентов.

Буковинский медицин-
ский вестник. Т.22, № 4
(88). С. 147-153.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ОТДЕЛЬНЫХ АСПЕКТОВ РЕФОРМИРОВАНИЯ СФЕРЫ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ: СОСТОЯНИЕ, ПРОБЛЕМЫ, ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ**О.Е. Сичкориз**

Цель работы — изучение современного состояния реализации норм законодательства в сфере здравоохранения, основных моментов правового обеспечения реформирования сферы здравоохранения, в частности первичного звена, определение проблемных моментов и предложений к их решению на основании анализа доктринальных источников, положений международных актов и актов национального законодательства.

Выводы. На основе обработанных нормативно-правовых документов определена сущность и содержание прав пациентов; выяснено круг проблем в правопонимании и правоприменении, осуществлен поиск научно-практических путей выхода из законодательных пробелов и коллизий в этом контексте, что будет способствовать оптимизации обеспечения прав человека в области здравоохранения. Выяснено необходимость утверждения единой модели правовой регламентации свободного выбора врача. Установлено отсутствие подзаконных актов общего порядка выбора семейного врача. Рекомендовано внести изменения с целью совершенствования отечественного законодательства в исследуемой сфере.

Проблеми охорони здоров'я

Keywords: *health care, medical service, medical aid, legislation, rights of patients.*

Bukovinian Medical Herald. V.22, № 4 (88). P. 147-153.

THE NORMATIVE-LEGAL REGULATION OF CERTAIN ASPECTS OF THE HEALTHCARE REFORM: STATE, PROBLEMS, AND PROSPECTS FOR DEVELOPMENT

O.E. Sichkoriz

Objective: *to study the current state of the implementation of statutory regulations and the main points of the provision of the health care reform, in particular in the primary care setting; to outline problem points and proposals for their solution based on the analysis of doctrinal sources, provisions of international acts and acts of national legislation.*

Conclusions. *The essence and content of the patient's rights are determined on the basis of the processed normative-legal documents; the range of problems in legal thinking and law enforcement is clarified, the search for scientific and practical ways to overcome legislative gaps and collisions in this context is carried out, which will help to optimize the provision of human rights in the field of health care. The necessity to approve the unified model of legal regulation for the free choice of the physician is found out. The absence of by-laws of the general procedure for choosing the family doctor is found. It is recommended to make changes aimed at improving the native legislation in the studied field.*

Вступ. Охорона здоров'я в житті кожної держави відіграє величезну роль, а нормативно-правова інформація визначає правове положення органів, установ і посадових осіб у галузі охорони здоров'я, виконує покладені на неї функції перш за все за рахунок фінансування й належного державного регулювання. Сьогодні в нормативно-правовій базі чинного законодавства немало суперечностей і пропусків, пов'язаних із соціально-політичними, економічними реформами в країні. Належним чином не відбуваються своєчасні зміни з доповнення й виключення документів, що втратили чинність, а відсутність багатьох нормативно-правових документів на місцях (особливо на периферії) суттєво знижує керованість у системі охорони здоров'я та її ефективність. Специфіка нормативно-правової інформації полягає в тому, що незалежно від свого змісту вона завжди має певну соціальну значущість і обов'язкова для виконання, оскільки незнання закону не звільняє від відповідальності. Підзаконні акти (укази, декрети, постанови і розпорядження уряду, накази міністерств та відомств, інструкції, програми тощо) мають підпорядковане законам значення, оскільки визначають лише форми і методи їх виконання. Якісне відновлення суспільства неможливе без єдиного інформаційно-правового простору, що забезпечує нормативно-правову інформованість усіх структур суспільства і кожного громадянина зокрема.

Прийняття безлічі законів, головним чином законів, що розмежовують і встановлюють повноваження органів державної влади та місцевого самоврядування, призвело до необхідності переосмислення структури медичних організацій, їх належності до певного рівня влади, джерел і механізмів фінансування і, як наслідок, до зміни порядку їх функціонування, у тому числі й у сфері надання первинної медико-санітарної

допомоги громадянам.

Правове регулювання у сфері охорони здоров'я України на сьогодні залишається фрагментарним, що разом із неналежним рівнем правової культури в медичній галузі призводить до недостатнього рівня забезпечення населення, якості та доступності медичного обслуговування, а також суттєво знижує ефективність заходів, спрямованих на забезпечення захисту прав пацієнтів, лікарів, закладів охорони здоров'я. Упорядкування нормативно-правової бази охорони здоров'я України дозволить створити науково обґрунтовану логічну структурну модель, відповідно до якої розвиватиметься медичне законодавство України. Удосконалення правового регулювання у сфері охорони здоров'я з наближенням його до норм європейського зразка буде позитивно впливати на діяльність у сфері лікувальної та профілактичної медицини.

На початку періоду демократичних перетворень у нашій державі стала помітною тенденція до зменшення ролі і значення державного управління в охороні здоров'я громадян [1]. Поява разом із державними та комунальними закладами також і приватних лікувальних установ, добровільного медичного страхування, сприяла формуванню точки зору про непотрібність управлінських структур. Вважалося, що аналогічно до інших сфер життя ринок у медицині здатний ефективно управляти наданням первинної медико-санітарної допомоги й вирішувати виникаючі проблеми. Проте реальні події показали, що таке положення не є оптимальним. Необхідною умовою функціонування медицини в країні є забезпечення нормативно-правовою інформованістю усіх структур суспільства і кожного громадянина зокрема. Це і повинно виконуватись державним управлінням в охороні здоров'я.

Мета роботи — вивчення сучасного стану реалізації норм законодавства у сфері охорони здоров'я, основних моментів правового забезпечення реформування сфери охорони здоров'я, зокрема первинної ланки, окреслення проблемних моментів та пропозицій до їх вирішення на підставі аналізу доктринальних джерел, положень міжнародних актів та актів національного законодавства.

Основна частина. Згідно із статтею 12 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» [2] (далі — Основи) охорона здоров'я — один із пріоритетних напрямів державної діяльності. Держава формує політику охорони здоров'я в Україні та забезпечує її реалізацію. Саме з прийняттям у 2017 році Закону України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» [3] розпочався етап реформування сфери охорони здоров'я.

Над дослідженням проблемних питань реформування системи охорони здоров'я в Україні працювали А. О. Гаркуша, З. С. Гладун, Е. А. Греков, В. Д. Попкова, В. М. Лехан, Р. А. Майданик, А. О. Олефір, І. Я. Сенюта, С. Г. Стеценко, Г. С. Ковальчук, М. В. Шевченко, М. О. Шипуліна та ін.

Насамперед, доцільно було зосередити увагу на правовій регламентації прав людини у сфері охорони здоров'я, зокрема — право на вільний вибір лікаря та право на безоплатну медичну допомогу в державних і комунальних закладах охорони здоров'я. Аналізуючи нормативно-правові документи, встановлено, що підхід законодавця до правової регламентації права на вільний вибір лікаря є неоднозначним. Згідно з п. «д» ч. 1 ст. 6 та ч. 1 ст. 38 Основ [2], ч. 2 ст. 284 Цивільного кодексу України [4] пацієнт має право на вільний вибір лікаря, якщо останній може запропонувати свої послуги. У п. 3 ч. 1 ст. 6 Закону України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» [3] закріплено право пацієнта на вибір лікаря у порядку, встановленому законодавством. Згідно зі ст. 9 Закону України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» [3] у разі потреби в медичних послугах та лікарських засобах за програмою медичних гарантій пацієнт чи його законний представник реалізує своє право на вибір лікаря шляхом подання надавачу медичних послуг декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу. Надання медичних послуг і лікарських засобів за програмою медичних гарантій, пов'язаних із вторинною, третинною, паліативною медичною допомогою та медичною реабілітацією, здійснюється за направленням лікаря, який надає первинну медичну допомогу, або лікуючого лікаря в порядку, передбаченому законодавством, окрім випадків, коли згідно із законодавством направлення лікаря не вимагається [5, 6, 7, 8].

У ст. 35–1 Основ [2] питання вибору лікаря також регламентовано, зокрема закріплено загальний порядок вибору сімейного лікаря, проте підзаконних актів

на його деталізацію Міністерством охорони здоров'я України станом на сьогодні не ухвалено, а тому процедура не визначена. На вторинному і третинному рівнях надання медичної допомоги не передбачено вільного вибору лікаря, адже вказано, що лікуючого лікаря з надання вторинної чи третинної медичної допомоги в закладі охорони здоров'я, що забезпечує надання такої допомоги, визначає керівник цього закладу або уповноважена ним на прийняття відповідних рішень особа (ст. 352, ст. 353 Основ) [2]. Хоча не варто забувати про норму ч. 2 ст. 34 Основ [2], в якій гарантовано право пацієнта вимагати заміни лікаря.

Наведена законодавча невизначеність повинна бути усунена шляхом внесення змін до Основ [2] і обрання єдиної моделі для правової регламентації здійснення права на вільний вибір лікаря.

Отже, при наданні медичної допомоги за програмою медичних гарантій право пацієнта на вільний вибір лікаря обмежено вибором лікаря первинної ланки.

У Законі України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» [3] використовується термін «медична послуга», дефініція якої запропонована у ст. 3 Основ [2], а саме послуга з медичного обслуговування населення (медична послуга) — послуга, що надається пацієнту закладом охорони здоров'я або фізичною особою — підприємцем, яка зареєстрована та одержала в установленому законом порядку ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики, та оплачується її замовником. Проте з наведеного визначення незрозумілим є суть цього словосполучення, оскільки визначати термін через його ж позначення видається некоректним. Зазначимо, що «медична послуга» і «медична допомога» — це різні поняття, про що зазначено у Рішенні Конституційного Суду України від 29.05.2002 р. (справа про безоплатну медичну допомогу) [9].

У 2002 році Конституційний Суд України зазначив свою правову позицію, зокрема, «у державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно» треба розуміти так: у державних та комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається всім громадянам незалежно від її обсягу та без попереднього, поточного або наступного їх розрахунку за надання такої допомоги. Крім того, у ст. 22 Конституції України [10] зазначено, що при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод.

Одним із результатів впровадження медичної реформи є введення Декларації про вибір лікаря, що має надавати первинну медичну допомогу, яка затверджена у 2018 році Наказом Міністерства охорони здоров'я України № 503 «Про затвердження Порядку вибору лікаря, який надає первинну медичну допомогу, та форми декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу» [11] (далі — Декларація).

Проблеми охорони здоров'я

Зазначимо, що Декларація [11] є одностороннім правочином, який створює обов'язки особи, яка його вчинила, тобто фізичної особи і для інших осіб, тобто зокрема для надавача медичних послуг — Національної служби здоров'я України (НСЗУ). Декларація є передумовою виникнення нових правовідносин з іншої підстави — договору про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій [12, 13, 14].

Відповідно до ст. 3 Основ [2], пацієнт — фізична особа, яка звернулася за медичною допомогою та/чи якій надається така допомога. Декларація не зумовлює виникнення правовідносин у сфері надання медичної допомоги, оскільки фізична особа, яка звертається до надавача медичних послуг, робить це не з метою отримання медичної допомоги, а тому, позначення сторони одностороннього правочину як пацієнта видається недоречним. Декларація має подвійне юридичне значення, по-перше, засвідчує реалізацію права на вільний вибір лікаря (хоча фізична особа ще не є пацієнтом), по-друге, є юридичним фактом, що підтверджує виникнення у фізичної особи статусу третьої особи за договором про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій.

У п. 5 Декларації [11] міститься положення про надання згоди на збір і обробку персональних даних, проте відповідно до п. 6 ч. 2 ст. 7 Закону України «Про захист персональних даних» [15], обробка персональних даних, зокрема медичних, здійснюється відповідно до закону з метою функціонування електронної системи охорони здоров'я нормативно встановленим колом суб'єктів, отже, згоди на таку не потрібно. У ст. 7 Закону України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» [3] зазначено, що обробка персональних даних пацієнтів здійснюється з дотриманням вимог Закону України «Про захист персональних даних» [15], а у ст. 11 цього ж Закону [3] передбачено, що доступ до даних про пацієнта, що містяться в електронній системі охорони здоров'я, можливий лише в разі отримання згоди такого пацієнта (його законного представника). Таким чином, виникає суперечлива правова ситуація: при застосуванні норм медичного обслуговування згоди пацієнта (його законного представника) не потрібно за Законом України «Про захист персональних даних», а за Законом України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» така згода необхідна.

У ст. 7 Закону України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» [3] і в п. 5 Декларації [11], зазначається про отримання чи збір поряд з обробкою персональних даних, проте, відповідно до ст. 2 Закону України «Про захист персональних даних» [15], обробка персональних даних включає збирання. Згідно з Наказом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини № 1/02-14 «Про затвердження документів у сфері захисту пер-

сональних даних» від 8 січня 2014 р. [16], одним із видів персональних даних є персональні дані про стан здоров'я (медичні дані), а тому, розмежовувати у ст. 7 Закону України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» [3] на персональні дані та іншу інформацію про пацієнтів (у тому числі інформації про стан здоров'я, діагноз, відомостей, одержаних під час медичного обстеження пацієнтів) видається некоректним.

Наступне, на що слід звернути увагу — це правова природа договору про медичне обслуговування населення, який регламентований Законом України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» [3] і Постановою Кабінету Міністрів України № 410 від 25.04.2018 р. «Про деякі питання договорів про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій» [17]. Сторонами договору про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій є надавач медичних послуг (заклади охорони здоров'я та фізичні особи — підприємці, які здійснюють господарську діяльність з медичної практики) та Уповноважений орган (центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних фінансових гарантій медичного обслуговування населення — НСЗУ). Договір про медичне обслуговування може укладатися в письмовій або електронній формі. До істотних умов договору про медичне обслуговування нормотворцем визначено такі: перелік та обсяг надання пацієнтам медичних послуг і лікарських засобів за програмою медичних гарантій, умови, порядок і строки оплати тарифу, фактичну адресу надання медичних послуг, права та обов'язки сторін, строк дії договору, звітність надавачів медичних послуг і відповідальність сторін.

При аналізі Закону України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» [3] та Постанови Кабінету Міністрів України «Про деякі питання договорів про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій» [17] виникає декілька проблемних моментів. Зокрема, у ст. 8 Закону України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» [3] предметом договору про медичне обслуговування населення є медичні послуги та лікарські засоби за програмою медичних гарантій, а в Постанові Кабінету Міністрів України «Про деякі питання договорів про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій» [17] — лише медичні послуги. Тому виникає запитання: яким чином законодавець вбачає практичну сторону питання закупівлі лікарських засобів у межах програми медичних гарантій. Вбачаємо за доцільне внести зміни до типової форми договору, оскільки в Постанові Кабінету Міністрів України «Про деякі питання договорів про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій» [17] згадується про лікарські засоби: «для надання медичних послуг використовувати лікарські засоби

та медичні виробни, що дозволені до використання в Україні» (п. п. 6 п. 17 Типової форми Договору про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій [17]), а тому розширене формулювання предмета є проблемним, враховуючи характер договору [18, 19, 20].

Окрім цього, зауважимо, що положення п. п. 10, 17 Типової форми Договору про медичне обслуговування населення [17] за програмою медичних гарантій є непаритетним, оскільки закладає нерівність при наданні медичних послуг за ознакою оплати за послуги, що суперечить ст. 1, 2, 4 Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації України» [21]. У даному положенні, незважаючи на публічний характер договору про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій, закріплено наступне: пріоритет у наданні медичних послуг матимуть пацієнти (які були записані на прийом до лікаря у чергу на отримання медичних послуг цього дня), за договором у межах програми медичних гарантій, а платні послуги, які пацієнти сплачують за рахунок власних коштів, повинні надаватися пацієнтам тільки після того, як медичні послуги отримали всі пацієнти за програмою.

У п. 32 Типової форми Договору про медичне обслуговування населення [17] за програмою медичних гарантій, зазначено, що (в разі скарг пацієнта/його законного представника або іншої заінтересованої особи) до замовника послуг про вимагання надавачем (залученою особою) від пацієнта винагороди за медичні послуги в будь-якій формі, замовник має право, а не обов'язок, поінформувати правоохоронні органи. Отож, виникає запитання, якими будуть критерії в Національній служби здоров'я України при визначенні доцільності скористатися чи не скористатися цим правом. Навіть за умов набрання законної сили вироку суду про притягнення працівника надавача (або залученої особи) до кримінальної відповідальності за порушення права на безоплатну медичну допомогу або за наявності інших достатніх підстав вважати, що така вимога мала місце, замовник має право, а не знову ж таки не обов'язок в односторонньому порядку відмовитися від цього договору.

Отже, виокремивши лише ключові проблемні аспекти, які наявні в нормативно-правових актах, вважаємо, що реалізація медичної реформи вкрай важлива. Наголошуємо про необхідність удосконалення чинної законодавчої бази та необхідності створення якісних нормативних документів законодавцем із метою уникнення проблем із правозастосування і правореалізацією.

Висновки

На основі опрацьованих нормативно-правових документів визначено сутність та зміст прав пацієнтів; з'ясовано коло проблем у праворозумінні й правозастосуванні, здійснено пошук науково-практичних шляхів виходу із законодавчих прогалин і колізій у цьому

контексті, що сприятиме оптимізації забезпечення прав людини в галузі охорони здоров'я. З'ясовано необхідність затвердження єдиної моделі правової регламентації на вільний вибір лікаря. Встановлено відсутність підзаконних актів загального порядку вибору сімейного лікаря. Рекомендовано внести зміни з метою вдосконалення вітчизняного законодавства у досліджуваній сфері.

Список літератури

1. Архів Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського [Інтернет]. Доступ: <http://archive.nbuv.gov.ua>.
2. Основи законодавства України про охорону здоров'я. Закон України. 1992 Лист 19; 2801-XII.
3. Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення. Закон України. 2017 Жовт 19; 2168-VIII.
4. Цивільний кодекс України. Кодекс України. 2003 Січ 16; 435-IV.
5. Про визначення механізму надання вторинної (спеціалізованої) і третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги військовослужбовцям, які беруть участь в антитерористичній операції. Наказ МОЗ України. 2018 Лют 07; 49/180.
6. Про затвердження тарифів на послуги з надання третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги учасниками пілотного проекту. Наказ МОЗ України. 2017 Вер 28; 1189.
7. Про затвердження Розрахунку тарифів на послуги з надання третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги учасниками пілотного проекту. Наказ МОЗ України. 2017 Вер 20; 1123/64.
8. Перелік послуг з надання третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги учасниками пілотного проекту. Наказ МОЗ України. 2017 Серп 28; 967/58.
9. Рішення Конституційного Суду України. Справа про безоплатну медичну допомогу № 1–13/2002. 2002 Трав 05; 10–рп/2002.
10. Конституція України. 1996;30:141.
11. Про затвердження Порядку вибору лікаря, який надає первинну медичну допомогу, та форми декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу. Наказ МОЗ України. 2018 Бер 19; 503.
12. Про затвердження Порядку надання первинної медичної допомоги. Наказ МОЗ України. 2018 Бер 19; 504.
13. Про затвердження Порядку формування спроможних мереж надання первинної медичної допомоги. Наказ МОЗ України. 2018 Лют 06; 178/24.
14. Інструкція щодо заповнення форми первинної облікової документації № 039/о. Відомість обліку відвідувань пацієнтів. 2018 Січ 26; 157.
15. Про захист персональних даних. Закон України. 2010 Черв 01; 2297-VI.
16. Про затвердження документів у сфері захисту персональних даних. Наказ Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. 2014 Січ 08; 1/02–14.
17. Про деякі питання договорів про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій. Постанова Кабінету Міністрів України. 2018 Квіт 25; 410.
18. Про інформаційну взаємодію між Державним реєстром лікарських засобів України та електронною системою закупівель. Наказ МОЗ України. 2018 Січ 05; 6/19.
19. Зміни до Порядку відпуску лікарських засобів і виробів медичного призначення з аптек та їх структурних підрозділів. Наказ МОЗ України. 2018 Квіт 18; 735.
20. Про затвердження Порядку вибору МОЗ України спеціалізованих організацій, що здійснюють закупівлі лікарських засобів, медичних виробів та пов'язаних з цим послуг. Наказ МОЗ України. 2018 Квіт 10; 642.

Проблеми охорони здоров'я

21. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні. 2013;32:412.

References

1. Arkhiv Natsional'noi biblioteky Ukrainy im. V.I. Vernadskoho [Archive of the National Library of Ukraine named after. VI Vernadsky] [Internet]. Available from: <http://archive.nbuv.gov.ua>. (in Ukrainian).
2. Osnovy zakonodavstva Ukrainy pro okhoronu zdorov'ia. Zakon Ukrainy. 1992 Lyst 19 [Fundamentals of Ukrainian Health Law. Law of Ukraine. 1992 Letter 19]. 2801-XII. (in Ukrainian).
3. Pro derzhavni finansovi harantii medychnoho obsluhovuvannya naselennia. Zakon Ukrainy [On of State Financial Guarantees of Public Health Care. Law of Ukraine]. 2017 July 19. 2168-VIII. (in Ukrainian).
4. Tsyvil'nyi kodeks Ukrainy. Kodeks Ukrainy [The Civil Code of Ukraine. Code of Ukraine]. 2003 Jan 16. 435-IV. (in Ukrainian).
5. Pro vyznachennia mekhanizmu nadannia vtorynnoi (spetsializovanoi) i tretynnoi (vysokospetsializovanoi) medychnoi dopomohy viis'kovosluzhbovtciam, yaki berut' uchast' v antyterrorystychnii operatsii [On the definition of the mechanism for the provision of secondary (specialized) and tertiary (highly specialized) medical care to the troops involved in the anti-terrorist operation]. Order of the Ministry of Health of Ukraine. 2018 Feb 07. 49/180. (in Ukrainian).
6. Pro zatverdzhennia taryfiv na posluhy z nadannia tretynnoi (vysokospetsializovanoi) medychnoi dopomohy uchasykamy pilotnoho proektu [On approving tariffs for services for the provision of tertiary (highly specialized) medical care by the participants of the pilot project]. Order of the Ministry of Health of Ukraine. 2017 Sep 28. 1189. (in Ukrainian).
7. Pro zatverdzhennia Rozrakhunku taryfiv na posluhy z nadannia tretynnoi (vysokospetsializovanoi) medychnoi dopomohy uchasykamy pilotnoho proektu [On approving the calculation of tariffs for services for the provision of tertiary (highly specialized) medical care by the participants of the pilot project]. Order of the Ministry of Health of Ukraine. 2017 Sep 20. 1123/64. (in Ukrainian).
8. Perelik posluh z nadannia tretynnoi (vysokospetsializovanoi) medychnoi dopomohy uchasykamy pilotnoho proektu [List of services for the provision of tertiary (highly specialized) medical care by the participants in the pilot project]. Order of the Ministry of Health of Ukraine. 2017 Aug 28. 967/58. (in Ukrainian).
9. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy. Sprava pro bezplatnu medychnu dopomohu [Decision of the Constitutional Court of Ukraine. The Case of Free Medical Care]. № 1–13/2002. 2002 May 05. 10-пн/2002. (in Ukrainian).
10. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine]. 1996;30:141. (in Ukrainian).
11. Pro zatverdzhennia Poriadku vyboru likaria, yakyi nadaie pervynnu medychnu dopomohu, ta formy deklaratsii pro vybir likaria, yakyi nadaie pervynnu medychnu dopomohu [On approval of the procedure for choosing a doctor who provides primary care and a form for declaring a choice of a primary care provider]. Order of the Ministry of Health of Ukraine. 2018 Mar 19. 503. (in Ukrainian).
12. Pro zatverdzhennia Poriadku nadannia pervynnoi medychnoi dopomohy [On Approval of the Procedure for Provision of Primary Health Care]. Order of the Ministry of Health of Ukraine. 2018 Mar 19. 504. (in Ukrainian).
13. Pro zatverdzhennia Poriadku formuvannia spromozhnykh merezh nadannia pervynnoi medychnoi dopomohy [On Approval of the Procedure for the Formation of Potential Networks of Provision of Primary Health Care]. Order of the Ministry of Health of Ukraine. 2018 Feb. 06. 178/24. (in Ukrainian).
14. Instruksiiia schodo zapovnennia formy pervynnoi oblikovoi dokumentatsii № 039/o. Vidomist' obliku vidviduvan' patsii-entiv [Instruction on filling in the form of primary registration document № 039/o. A record of patient's visit]. 2018 Jan 2018. 157. (in Ukrainian).
15. Pro zakhyst personal'nykh danykh. Zakon Ukrainy [About protection of personal data. Law of Ukraine]. 2010 June 01. 2297-VI. (in Ukrainian).
16. Pro zatverdzhennia dokumentiv u sferi zakhystu personal'nykh danykh [On Approval of Documents in the Sphere of Protection of Personal Data]. Order of the Commissioner of the Verkhovna Rada of Ukraine on Human Rights. 2014 Jan 08. 1/02–14. (in Ukrainian).
17. Pro deiaki pytannia dohovoriu pro medychno obsluhovuvannya naselennia za prohramoiu medychnykh harantii [On some issues of contracts on medical care of the population under the program of medical guarantees]. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine. 2018 Apr 25. 410. (in Ukrainian).
18. Pro informatsiinu vziaemodiiu mizh Derzhavnym reiestrom likars'kykh zasobiv Ukrainy ta elektronnoiu systemoiu zakupiveli' [On Information Interaction Between the State Register of Drugs of Ukraine and the Electronic Procurement System]. Order of the Ministry of Health of Ukraine. 2018 Jan. 05. 6/19. (in Ukrainian).
19. Zminy do Poriadku vidpusku likars'kykh zasobiv i vyrobiv medychnoho pryznachennia z aptek ta yikh strukturnykh pidrozdiliv [Changes to the Procedure for the Issuance of Medicinal Products and Medical Products from Pharmacies and their Departments]. Nakaz MOZ Ukrainy. 2018 Apr 18. 735. (in Ukrainian).
20. Pro zatverdzhennia Poriadku vyboru MOZ Ukrainy spetsializovanykh orhanizatsii, scho zdiisniuiut' zakupivli likars'kykh zasobiv, medychnykh vyrobiv ta pov'iazanykh z tsym posluh [On Approval of the Procedure for the Selection of the MH of Ukraine of Specialized Organizations that Procure Drugs, Medical Products and Related Services]. Order of the Ministry of Health of Ukraine. 2018 Apr 10. 642. (in Ukrainian).
21. Pro zasady zapobihannia ta protydii dyskryminatsii v Ukraini [On the Principles of Preventing and Combating Discrimination in Ukraine]. 2013;32:412. (in Ukrainian).

Відомості про автора:

Січкоріз О. Є. — канд. мед. наук, доцент кафедри дитячих інфекційних захворювань; декан факультету післядипломної освіти Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, м. Львів, Україна.

Сведения об авторе:

Сичкориз О. Е. — канд. мед. наук, доцент кафедры детских инфекционных заболеваний; декан факультета последипломного образования Львовского национального медицинского университета имени Данила Галицкого, г. Львов, Украина.

Information about the author:

Sichkoriz O. E. — Candidate of Medical Sciences, Associate Professor of the Department of Children's Infectious Diseases; Dean of the Faculty of Postgraduate Education of the Danylo Halytsky Lviv National Medical University, Lviv, Ukraine.

Надійшла до редакції 01.10.2018
Рецензент — проф. Бачинський В.Т.
© О.Є. Січкоріз, 2018
